

Posudek na bakalářskou diplomovou práci Justiny Valchářové: Vyhodnocení monitoringu evropsky významného druhu *Eriogaster catax* (Lepidoptera)
Lukáš Čížek

Když jsem před nedávnem trávil v domovské instituci pracovní noc, zašel jsem do kanceláře kolegy Konvičky, zda by se tam nenašla drobná oplátka za kilogramy kávy, které zmíněný docent pravidelně odnáší z kanceláře naší. Narazil jsem tam na mírně pobledlou, do klávesnice usilovně bušící osobu, která mě pohostila mě nejen kávou, ale i tabákem. Stejná osoba – jen stále bledší a zjevně stresovanější - se pak po chodbách 3. patra Entomologického ústavu pohybovala i v následujících dnech a zřejmě i nocích. Ano, šlo o bakalantku Justinu Valchářovou, které doma „klekl“ počítač a tak byla nucena diplomku dopisovat v kanceláři nepřítomného školitele. V okamžiku, kdy byla již téměř průsvitná, odkráčela s výtisky své práce pod paží zpět do civilizace.

Bakalantka měla za úkol zpracovat údaje pocházející z monitoringů evropsky významného druhu bourovce trnkového, navrhnout úpravy a zlepšení metodiky monitoringu. Údaje z monitoringů hnízd housenek ze tří oblastí (Pálava, Bílé Karpaty, Uherskobrodsko) z let 2006-2011 doplnila o vlastní data o živných rostlinách dostupných na různých lokalitách. Z obou datasetů se pak snažila vyždímat co nejvíce informací o umístění hnízd housenek a z nich vyvozovat další pravděpodobné potřeby tohoto evropsky významného, zákonem chráněného a především silně ubývajícího druhu.

Vzhledem k charakteru dat – údaje o keřích s pozitivními nálezy sbírala jiná osoba než údaje o keřích bez bourovce, údaje o pozitivních nálezech z různých oblastí sbíraly různé osoby – nebyla analýza dat ani interpretace výsledků jednoduchá. V tomto bažinatém terénu diplomantka většinou postupuje poměrně obezřetně. Snad jen poněkud zarazí, kolik prostoru je věnováno srovnání jednotlivých oblastí, když některé rozdíly mohou být vysvětlitelné jiným „okem“ různých monitorovatelů. Nepodařilo se mi rovněž najít přesnější údaje o tom, na kterých konkrétních lokalitách a jak byla sbírána data o neobsazených keřích. Vzhledem k rozdílným poměrům na různých lokalitách v každé studované oblasti to může být dost důležité pro interpretaci výsledků.

V práci mi chybí mapka lokalit a také obrázek 1, na který přitom v textu najdeme odkaz. Je to škoda, měl vypovídat o změnách v obsazenosti lokalit. Autorka v práci srovnává meziroční trendy v rámci tří sledovaných oblastí, výsledkem je konstatování „fluktuace“. Jenže Obr. 2 zdá se naznačovat, že minimálně Pálavské lokality nějaký trend mají (během monitoringu druh zmizel ze tří lokalit, objevil se na jediné z pěti sledovaných), jakkoli to vzhledem k nedostatku dat nevyjde statisticky významně. Rovněž mám problém s diskusí ohledně preferencí housenek pro keře solitérní, v linii a v zapojeném porostu. Pozorovaná averze housenek k zapojeným porostům může tedy pramenit z pochopitelné averze monitorovatelů k zapojeným porostům hlohů a trnek. Může, ale samozřejmě nemusí, jít o artefakt samplingu, což jsem v textu nikde nenašel. Na Obr. 11 – a vlastně ani jinde - není řečeno, které veličiny jsou vyneseny v grafech.

Vzhledem k okolnostem vzniku bakalářské práce, měl jsem pramalou radost, že na mě připadla její oponentura. V práci je množství drobných nedotažeností a překlepů, jejich vyjmenování by uspalo nejen komisi, ale také bakalantku. Většinou jde o drobnosti, typu chybějícího slova nebo citace. Pro případnou publikaci je nezbytné text ještě zhutnit a vycihtat hejno drobných chybek. Čtení práce však bylo překvapivě příjemné, je zajímavá z metodického i věcného hlediska, a její formální stránka zdaleka nenaplnila mé obavy. Práce je jasně strukturovaná i napsaná, použitá statistika – pokud mohu soudit – je vhodná, prezentované výsledky i diskuse dávají smysl.

Práci doporučuji k obhajobě.

Na bakalantku mám následující dotazy:

1/ Jak byla sbírána data o neosídlených keřích (kolik lokalit v rámci dané oblasti, reflektuje sampling effort na lokalitách počet použitelných pozorování?)

2/ Které ze sledovaných vlastností keřů, které jsou srovnávány mezi oblastmi mohlo ovlivnit „oko“ monitorovatele a které naopak pravděpodobně neovlivnilo.

3/ Které další druhy motýlů a případně dalších hmyzích řádů byly zapojením původně řídkých lesů vytlačeny do lesostepí? Kdy a proč vlastně u nás k zapojení lesů došlo?

4/ Data o keřích nasbíraná diplomantkou a spolupracovníky jsou rozsáhlejší, než údaje o keřích od monitorovatelů. Přesto ta první v obr. 11 vykazují většinou výrazně nižší variabilitu. Čím by to mohlo být?

Lukáš Čížek